

Міністерство освіти і науки України
Білоцерківський національний аграрний університет
University of Debrecen, Hungary
Wyższa Szkoła Gospodarki, Bydgoszcz, Poland
Гомельські Дзяржаўны Універсітэт ім. Ф. Скарыны, г. Гомель, Беларусь
Інститут Конфуція Київського національного університету ім. Т. Шевченка
Федерація обмінів «Франція-Україна»
Університет Савойя Монблан (Франція)
Криворізький державний педагогічний університет
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
Національний університет харчових технологій
Міжнародна перекладацька компанія Translatel

МАТЕРІАЛИ

II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ

**«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ
ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ЛІНГВІСТИЧНИЙ, ПРАВОВИЙ
ТА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТИ»**
(електронне видання)

25-26 березня 2021 року

Біла Церква – 2021

УДК 378.018.556(477):80:34:159.9

Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні: лінгвістичний, правовий та психолого-педагогічний аспекти: матеріали II Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції, 25-26 березня 2021 року. Біла Церква: БНАУ. 130 с.

Редакційна колегія:

Олена Шуст, д-р екон. наук;
Віталій Новак, д-р біол. наук;
Ольга Варченко, д-р екон. наук;
Валентина Борщовецька, канд. пед. наук;
Bozay Réka, PhD;
Péter Csátár, PhD;
Олена Цвид-Гром, канд. філол. наук;
Вікторія Ігнатенко, канд. пед. наук;
Marzena Sobczak-Michalowska, prof. ;
Magdalena Bergmann dr.;
Marek Bogusz;
Kashuba Svitlana, prof. ;
Thomas Gronier;
Віталій Дворак, канд. пед. наук;
Олена Олешко, канд. с.-г. наук.

Збірник містить матеріали учасників Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції «Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні: лінгвістичний, правовий та психолого-педагогічний аспекти», що присвячені висвітленню широкого кола питань, які стосуються інтернаціоналізації вищої освіти.

Автори несуть відповідальність за достовірність фактів, цитат, посилань на літературні джерела та вживання власних імен.

<https://science.btsau.edu.ua/>

БНАУ, 2021

УДК 378.018.556(477):80:34:159.9

Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні: лінгвістичний, правовий та психолого-педагогічний аспекти: матеріали II Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції, 25-26 березня 2021 року. Біла Церква: БНАУ. 130 с.

Редакційна колегія:

Олена Шуст, д-р екон. наук;
Віталій Новак, д-р біол. наук;
Ольга Варченко, д-р екон. наук;
Валентина Борщовецька, канд. пед. наук;
Bozay Réka, PhD;
Péter Csátár, PhD;
Олена Цвид-Гром, канд. філол. наук;
Вікторія Ігнатенко, канд. пед. наук;
Marzena Sobczak-Michalowska, prof. ;
Magdalena Bergmann dr.;
Marek Bogusz;
Kashuba Svitlana, prof. ;
Thomas Gronier;
Віталій Дворак, канд. пед. наук;
Олена Олешко, канд. с.-г. наук.

Збірник містить матеріали учасників Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції «Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні: лінгвістичний, правовий та психолого-педагогічний аспекти», що присвячені висвітленню широкого кола питань, які стосуються інтернаціоналізації вищої освіти.

Автори несуть відповідальність за достовірність фактів, цитат, посилань на літературні джерела та вживання власних імен.

<https://science.btsau.edu.ua/>

БНАУ, 2021

ЗМІСТ

Секція 1. Сучасні вектори розвитку перекладацької діяльності в умовах інтернаціоналізації вищої освіти

Борщовецька В.Д. Структура та зміст навчальної практики на I курсі у процесі підготовки майбутніх перекладачів.....	6
Стрілець В. В. Підходи до аналізу потреб майбутніх письмових перекладачів науково-технічних текстів.....	8
Ігнатенко В.Д. Перекладацькі стратегії як важлива складова навчально-стратегічної компетентності майбутніх перекладачів.....	10
Захарова Н.О. Лексико-семантичні особливості фразеологізмів із компонентом на позначення овочів (на матеріалі французької мови)	13
Волинець І.М. Специфіка сприйняття перекладних художніх творів.....	15
Синельникова І.С. До питання про термінознавство та терміни.....	17
Єфімова К.О. Застосування семантичних властивостей кольору в англійських та українських фразеологізмах.....	20
Пилипенко І.О. Особливості перекладу англомовного дискурсу.....	22
Береговенко Н.С. Особливості перекладу семантичної категорії дієслів на означення переміщення стрибками в романах Дж.Роулінг «Гаррі Поттер».....	24
Демченко Н.С. Особливості перекладу сучасних телескопізмів в англійській мові.....	28
Велика К.І. Алгоритм перекладу захворювань рослин за допомогою сільськогосподарських словників-довідників.....	29
Пилипей Ю. А. Modern Ukrainian and American Slang.....	32
Гулісва Д.О. English in the Internalization Process of Education, IT and Business.....	34
Зізінська А.П. Особливості передачі імперативів в англійській мові: історичний аспект... ..	36
Лобачова С.В. Особливості перекладу англійських фразеологізмів з опорним компонентом-колоронімом.....	38

Секція 2. Професійно-орієнтоване навчання іноземних мов і культур

в умовах міжнародної академічної мобільності: педагогічні та психологічні аспекти

Цвид-Гром О.П. Формування транскультурної компетентності в умовах глобалізації освітнього простору.....	41
Thomas Gronier. Les apprenants «musiciens» et ses capacités supplémentaires dans l'apprentissage des langues.....	43
Бойко Г.А. Етапи формування англомовної компетентності в професійно орієнтованому монологічному мовленні.....	46
Тарасюк А.М. The Peculiarities of the Cooperative Foreign Language Teaching in the Context of the University Education.....	47
Конаш О.В. Эмоциональный интеллект как фактор профессиональной адаптации молодого специалиста.....	49
Тейкина Д. П., Крутолевич А. Н. Взаимосвязь проявлений лжи и параметров потребностно-мотивационной сферы студентов.....	51
Івлєва К.С. Listening Comprehension Tests for First-Year Students at National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute»	53
Василькова В.А., Дворак В.Н. Теоретический анализ методик психодиагностики по проблемам предстартовых эмоциональных состояний спортсменов.....	55
Резнік В.Г. Формування у студентів-філологів іншомовної комунікативної компетентності у процесі підготовки та реалізації навчальних проєктів у формі тематичних мультимедійних презентацій.....	56

перекладі пов'язане з введенням в текст перекладу якоїсь нової, що не властивій українській мові лексичної одиниці, але в проаналізованому тексті таких одиниць мало. Крім того, нечасте його використання пов'язане з тим, що в тексті перекладу всі слова мають свої еквіваленти, мало власних назв, номенклатурних позначень і термінів. Основними причинами використання перекладацьких трансформацій є відмінності в лексичному складі, а саме в понятійній сфері і смислового обсязі слів двох зіставних мов. У випадках, де застосований дослівний переклад, хоч структура пропозиції і зберігається, то деякі зміни все ж присутні: опущені службові частини мови, змінені деякі лексичні одиниці. Все це обумовлено тим, що граматичний лад української та англійської мов має значні відмінності. Тому граматичні заміни різного характеру є досить звичайним явищем.

Таким чином, відмінність систем вихідної мови і мови перекладу, стилістичні особливості оригінального тексту, особливості мовної та мовленнєвої норми української та англійської мов, а також індивідуальний стиль автора оригіналу - це ті обставини, без яких пояснення використання перекладацьких трансформацій не представляється можливим. Саме за допомогою таких перетворень перекладач може адаптувати текст до норм рідної мови і створити адекватний переклад.

Список використаних джерел

1. Дейк ван Т.А. К определению дискурса. Л.: Сэйдж паблікэйшнс, 1998. 384 с.
2. Карасик В.И. О типах дискурса // Языковая личность: институциональный и персональный дискурс: Сборник научных трудов. Волгоград: Перемена, 2000. 477 с.
3. Комиссаров В.Н. Общая теория перевода. М.: ЧеРо, 1999. 136 с.
4. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение. М.: ЭТС, 2000. 192 с.
5. Щерба Л.В. Языковая система и речевая деятельность. Л.: Наука, 1974. 428 с; 2-е изд. М.: УРСС, 2004.

УДК 81'255.4'367.625=111=161.2

БЕРЕГОВЕНКО Н.С., асистент кафедри романо-германської філології та перекладу
Білоцерківський національний аграрний університет, Біла Церква, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СЕМАНТИЧНОЇ КАТЕГОРІЇ ДІЄСЛІВ НА ОЗНАЧЕННЯ ПЕРЕМІЩЕННЯ СТИБКАМИ В РОМАНАХ ДЖ. РОУЛІНГ «ГАРРІ ПОТТЕР»

Проаналізовано способи перекладу семантичної категорії дієслів на означення переміщення стрибками в романах Джоан Роулінг «Гаррі Поттер». Виявлено основні лексико-граматичні та стилістичні трансформації, які застосовуються при перекладі дієслів на означення переміщення стрибками, а саме: заміна слова однієї частини мови на слово іншої, лексична заміна, додавання слова, комплексна трансформація та ін. Досліджено основні типи семантичних категорій мовних одиниць на означення переміщення стрибками.

Ключові слова: дієслово, семантика, переклад, перекладацькі трансформації, художня література

Важливе місце в системі англійської та української мов займає дієслово, йому притаманна більша, ніж іншим частинам мови, ємність змістової структури та більш рухоме коло значень. Сучасні дослідження, що проведені на матеріалі різних

функціональних стилів (Горева В. С., Short M.), доводять, що дієслово посідає друге місце за вживаністю в англомовних текстах художньої літератури після іменника [1, с. 65].

Дієловам руху присвячені низки праць у вітчизняних мовознавчих студіях. Так, зокрема, семантична структура дієслів руху була предметом дослідження Безрукова А. Г. (на матеріалі німецької мови), Венедиктова Г. К. (на матеріалі болгарської мови), Стрелкової З. М. (на матеріалі польської мови). В українському мовознавстві мовні одиниці на означення руху досліджували Усатенко Т. П., Лесюк М. П., Орлова Т. М. та ін. Спробою аналізу дієслів руху в історико-етимологічному плані є праці російських мовознавців Чешко Є. В. та Кузнецової А. І. Окремі лексико-граматичні особливості дієслів руху побіжно описані в наукових працях Вихованця І. Р., Войцехівської В. Г., Іваненко З. І., Русанівського В. М., Тимченка Є. К., та ін. Однак, багато особливостей семантики, словотворення, а також, особливо сполучуваності дієслів руху та їх перекладу ще недостатньо досліджені у вітчизняному та зарубіжному мовознавстві.

Хоча мовні одиниці на означення переміщення стрибками становлять кількісно невелику групу дієслів у досліджуваному творі, їхній спосіб перекладу заслуговує на увагу. На відміну від вище досліджуваних груп дієслів руху, при перекладі цих мовних одиниць стилістична трансформація не використовується, а отже зберігається стилістична відповідність. Характерною особливістю передачі дієслів на означення переміщення стрибками є збереження нейтрального забарвлення мовної одиниці. Так, як англійська і українська мови не дуже відмінні у плані набору частин мови, то у більшості випадків англійське слово однієї частини мови перекладається словом тієї ж частини мови (приклади (1), (2), (3), (4)). Так, у прикладі (1) англійське дієслово vaulted (перестрибнув) передається стилістично нейтральним відповідником “перестрибнув” (роблячи стрибок, опинятися на іншому боці чого-небудь):

(1) “Harry strode over to Ron, who vaulted the barrier to the stands and came to meet him.” [Stone, p. 112] – “Гаррі пішов до Рона, що перестрибнув через бар’єр і підбіг до нього.” [Камінь, с. 121]

У перекладі прикладу (2) дієслово hopped (перестрибнула) передане у друготворі без змін, як дієслово “застрибнула” (зістрибнути звідки-небудь в середину чогось). У перекладі приклад (3), дієслово leapt (стрибав, скакав) передане еквівалентним дієсловом стрибнув (стрибком вихопився на що-небудь). У прикладі (4) дієслово bound (стрибнув, скаканув, відскакнув) передане українським відповідником стрибнули (стрибком перемістилися на інше місце). Наприклад:

(2) “He had expected Hedwig to hold out her leg so that he could remove the letter and then fly off to the Owlery, but the moment the window was open wide enough she hopped inside, hooting dolefully.” [Prisoner, p. 156] – “Він сподівався, що Гедвіґа наставить лапку, щоб він міг зняти листа, а тоді полетить собі в соварню, та щойно відчинилося вікно, як вона застрибнула в клас, скорботно ухкаючи.” [В’язень, с. 162]

(3) “A second later, Ripper leapt forward and sank his teeth into Uncle Vernon’s leg.” [Prisoner, p. 14] – “Ріпер стрибнув на дядька і вчепився зубами йому в ногу.” [В’язень, с. 18]

(4) “He clicked his fingers, and the ends of the cords that bound Lupin flew to his hands.” [Prisoner, p. 159] – “Кінці мотузки, що нею був обмотаний Люпин, стрибнули йому в руки.” [В’язень, с. 164]

Заміна значення слова є поширеною трансформацією при перекладі дієслів на означення переміщення стрибками і засвідчена у прикладах (5), (6), (7), (8). В англійській мові є деякі слова широкої семантики, що у мовленні вживаються частіше, ніж їх українські відповідники. Дуже часто дослівний переклад таких дієслів є недоречним у друготворі, і тоді така зміна здатна адаптувати текст, зробивши його ближчим та зрозумілішим для цільової аудиторії. Так, у прикладі (5) дослівний переклад дієслова *arriving* (досягаючи, приходячи) недоречний, а відповідник “підскочив” (зробив невеликі стрибки вгору) видається вдалим рішенням. Приклад (6) містить дієслово *hit* (вдарився), яке перекладене, як “стрибнув” (зробив невеликі стрибки вгору), у результаті покращується звучання тексту перекладу. Так, у прикладі (6) значення дієслова *erupted* (прорвався) замінено на дієслово “вистрибнув” (стрибнув звідки-небудь, з чогось назовні), а в прикладі (8) дієслово *slid off* (зісковзнув з чогось) переданий за допомогою заміни значення слова на дієслово “зіскочили” (сплигнули, спустилися з чого-небудь). Наприклад:

(5) “Harry ran back upstairs to his bedroom, arriving at the window just in time to see the Dursleys’ car swinging out of the drive and off up the road.” [Hallows, p. 18] – “Гаррі вибіг по сходах у свою кімнату й підскочив до вікна саме вчасно, щоб побачити, як Дурслева машина виїхала з заїзду і віддалилася по дорозі.” [Реліквії, с. 23]

(6) “Too late – the rat had slipped between Ron’s clutching fingers, hit the ground, and scampered away..” [Prisoner, p. 146] – “Запізно...Пацюк вислизнув з-поміж Ронових пальців, стрибнув на землю і дременує.” [В'язень, с. 152]

(7) “An enormous silver stag erupted from the tip of Harry’s wand.” [Order, p. 9] – “З кінчика Гарріної палички вистрибнув величезний сріблястий олень.” [Орден, с. 12]

(8) “Buckbeak landed with a clatter on the battlements, and Harry and Hermione slid off him at once.” [Order, p. 9] – “Бакбик лунко приземлився на вежі з бійницями, і Гаррі з Герміоною мерщій зіскочили з нього.” [Орден, с. 12]

При перекладі прикладу (9) використана комплексна трансформація.

(9) “Black leapt to his feet. Harry felt as though he’d received a huge electric shock.” [Prisoner, p. 158] – “Блек зірвався на ноги, а Гаррі підстрибнув, ніби його вдарило струмом.” [В'язень, с. 163]

По-перше, відбулося об’єднання двох речень, по-друге використано трансформацію лексичної заміни, за рахунок уведення у текст дієслова руху “підстрибнув”, що вбачається доцільним, оскільки, це дієслово надає тексту друготвору більшої емоційності. До того ж у реченні (9) вжито трансформацію заміни активної конструкції “he’d received a huge electric shock” на пасивну конструкцію “його вдарило струмом”.

У прикладі (10) іменник *a turn* (поворот, оборот) перекладений дієсловом руху “підстригнули” (зробили невеликі стрибки вгору), що підсилює висловлювання, виражаючи надзвичайне хвилювання та переляк. Наприклад:

(10) “Gave Petunia and me quite a turn!” [Order, p. 3] – “Ми з Петунією аж підстригнули!” [Орден, с. 5]

Як було зазначено, для перекладу першотвору залучають перекладацьку трансформацію додавання, у результаті не лише збільшується кількість членів речення, за рахунок введення у друготвір лексичних елементів, відсутніх в оригіналі, але й ширше розкриває зміст першотвору. Таке використання додавання вмотивоване

намаганням перекладача повно передати зміст речення оригіналу. Так, у прикладі (11) у текст додається дієслово “зістрибнули” (стрибаючи, спустилися звідки-небудь). Така зміна є доцільною, оскільки переклад набуває природного, властивого українській мові звучання. Наприклад:

(11) “All around him other people were dismounting from brooms and, in two cases, skeletal, black winged horses.” [Hallows, p. 19] – “Дехто злавив з мітел, а двоє зістрибнули зі схожих на скелети чорних крилатих коней.” [Реліквії, с. 24]

Отже, як свідчить матеріал, переклад семантичної групи дієслів на означення переміщення стрибками дійсно суттєво відрізняється від загальної тенденції перекладу із заміною стилістичного забарвлення, що прослідковується в інших досліджуваних груп дієслів на означення руху. Найпоширенішою трансформацією, що використовується при перекладі є заміна значення дієслова. Лексичні одиниці, що використовуються у друготворі можна вважати контекстуальними елементами лексичних одиниць перешотвору.

Список використаних джерел

1. Орлова Т. М. Семантична структура та лінгвостилістичні можливості назв руху в сучасній українській мові: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Запоріжжя, 1999. 259 с.

Список джерел ілюстративного матеріалу

1. Камінь : Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і філософський камінь / Дж. К. Ролінг – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2002. – 319 с.

2. Кімната : Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і таємна кімната / Дж. К. Ролінг – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 1998. – 351 с.

3. В'язень : Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і в'язень Азкабану / Дж. К. Ролінг – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 1999. – 383 с.

4. Келих : Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і келих вогню / Дж. К. Ролінг – К. : А-А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2000. – 670 с.

5. Орден : Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і Орден фенікса / Дж. К. Ролінг – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2003. – 815 с.

6. Принц : Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і Напівкровний Принц / Дж. К. Ролінг – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2005. – 720 с.

7. Реліквії : Ролінг Дж. К. Гаррі Поттер і смертельні реліквії / Дж. К. Ролінг – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2007. – 640 с.

8. Stone : Rowling J. K. Harry Potter and the Philosopher's Stone / J. K. Rowling – U.S.A. : Scholastic Publishing, 1997. – 223 p.

9. Secrets : Rowling J. K. Harry Potter and the Chamber of Secrets / J. K. Rowling – U.S.A. : Scholastic Publishing, 1998. – 251 p.

10. Prisoner : Rowling J. K. Harry Potter and the Prisoner of Azkaban / J. K. Rowling – U.S.A. : Scholastic Publishing, 1999. – 317 p.

11. Goblet : Rowling J. K. Harry Potter and the Goblet of Fire / J. K. Rowling – U.S.A. : Scholastic Publishing, 2000. – 636 p.

12. Order : Rowling J. K. Harry Potter and the Order of the Phoenix / J. K. Rowling – U.S.A. : Scholastic Publishing, 2003. – 766 p.

13. Prince : Rowling J. K. Harry Potter and the Half-Blood Prince / J. K. Rowling – U.S.A. : Scholastic Publishing, 2005. – 607 p.

14. Hallows : Rowling J. K. Harry Potter and the Deathly Hallows Prince / J. K. Rowling – U.S.A. : Scholastic Publishing, 2007. – 607 p.